

FOAIE

центръ

МИШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 33.

Luni, 14. August.

1844.

БЪДЕТЕ АСЪПРА АТЕНТАТЪЛЪИ din Prussia.

Ної асѣдатъ ворвѣм ачѣ пѣмаї къ а-
чеї вървадї, карїї стаѣ дн капѣл требїлор
шї шїѣ фаче комвїнѣрї полїтїче. Фостѣл
Bürgermeister din Сторков дн Прѣсія а-
чел валъ де ом сетос де рѣсѣвнаре се
днчеркѣ ла 26. Ізліе а. к. а сѣвѣршї зп
отор пѣлѣ ачї неавзїт дн історїа Прѣсіеї,
зп отор асѣпра лѣї Фрїдерїк Вїлхелм IV.
рецеле днкоронат кѣпоскѣт де зпѣл дн
чеї маї вѣнї монаршї аї Европѣї, кѣпоскѣт
де зп домпнорїѣ че аре шї капѣл шї іні-
ша са ла локѣл лор, чїпстїт ка зп върват,
каре дндатъ ла сѣвїреа са не трон прїмї
шї санкціонѣ де вѣлѣ воїе о mare парте
дн ідеїле лїберале сѣпѣтоасе. Рецеле
Прѣсіеї есте зпѣл дн чеї чїпчї потентат-
торї марї; есте зпѣл дн чеї треї мѣдѣ-
ларї аї сѣпнтеї аліанце дела 1815, есте
кѣпнатѣл днпѣратѣлї Рѣсіеї, есте дн-
сѣвѣршїт прїетїнѣл Австрїеї шї ал Брїта-
ніеї. Дндемѣл че авѣ зчїгашѣл асѣпра
лѣвдатѣлї реце, адекѣ мїшелоаса поѣтѣ
де рѣсѣвнаре персоналѣ deadрентѣл асѣ-
пра капѣлѣї днкоронат, кашї кѣп ачеста
ар фї datorїѣ а да шї мїнте шї порок
тѣтѣрор неѣвнїлор шї тѣтѣрор неморочї-

дїлор, — днкѣ есте чеѣа преа пар шї
маї непоменїт. Възѣрѣл дн анії дн зр-
тѣ чїпчї атентате зпѣл дѣлѣ алѣл асѣпра
рецелеї Франгозілор Лѣдовїк Фїліп; днсѣ
тоате ачестеа авѣрѣ motive полїтїче мѣлѣт
кѣпнѣнїтоаре. Авзїрѣл іарѣш де атен-
татѣл зпѣї неѣлн асѣпра рецінеї Вїкторїеї
дн London; ачелаш днсѣ токѣа центрѣ
къ днчеркѣреа о фѣкѣ зп неѣлн, врео ім-
пресїе преа mare пѣ пѣтеа фаче. Дн кон-
трѣ зчїгашѣл Чех ом ка де ані 55 мѣр-
тѣрїсече лимпедѣ кѣрат, къ ел пѣмаї дѣ-
пѣ о лѣнѣ сѣѣтѣре къ негрѣл сѣѣ сѣ-
флет шї дн мѣнїе арѣѣтоаре сїаѣ армат
къ пїстола къ дѣѣ ѣвї асѣпра Маїестѣдїї
прѣсіене, прїп зрмаре къ ел аѣ лѣкрат къ
мїнтез лїмїдїтѣ, каре дѣнѣл доведї шї къ
ачеа, къ трасе къ амѣндѣѣ ѣвїле, че зп
фѣрїос авїа се поате ка сѣ факѣ.

Дн ачестеа зрмеаѣл, къ днтре атен-
татѣл дн Прѣсія шї днтре челе пѣлѣте
дн Франда есте о деосевїре есенціалѣ.
Історїа веакѣрїлор не днѣвѣтѣ, ка де атен-
тате ка челе дн Франда сѣ не днфїорѣл.
дар сѣ пѣ не мїрѣл. Тоѣї домпнорїї, карїї
аѣ ажѣпс ла трон днтре револѣдїе,
дншї пѣсерѣ тоате пѣтерїле ка сѣї факѣ
ачелеїаш капет; тоѣї іарѣш, карїї сїаѣ
невоїт а днпѣка дѣѣл партїде днвершѣ-

пате, дши дптрпръ dompirea пѣмаі дп-
тре періколе, де каре пѣци ші Лѣдовік
Філіп. Октавіан Август, каре рѣпсе капѣл
револѣціей порпите prin Івліе Чесар, дп
тоатъ віада са авѣ а се пѣзі де спаделе
(шіпѣрїле) бчїгашїлор шї ла чеасѣл мор-
ції сале пѣ пѣтѣ зіче: „am віедѣїт віне,
чі: „miam жѣкат рола віне.“ Сѣ венїм ла
їсторїа маї дїпоаче. Епрїк ал IV-леа дїп
Франца дѣпѣче ферї де 12 орї ферѣл кон-
спїрацілор дела трѣпѣл сѣѣ, маї ла врѣѣ
кѣзѣ prin кѣдїтѣл лѣї Ravallac. Шї каре
ера віна вѣпѣлї Епрїк? Пентрѣ-кѣ ел пѣ-
се капет рѣсвоїлѣї релелїос дптре като-
лїчі шї протестандї, трекѣ дп окїї амѣе-
лор ачестор партїде тарї де некредїнчос
(apostata) шї фанатїк. Асеменеа позїціе
а вѣпї реде продѣче шї дп зімеле! поа-
стре ачелаш рѣѣ, ачееаш фѣрїе дп пар-
тїде. Історїа ва шїї предѣї рола че лѣї
Лѣдовік Філіп асѣпра са, ва чеї карїї шїїѣ
кѣцета (кѣ пѣ тодї шїїѣ), шї пѣпѣ авѣм
рекѣпоск скопѣл че авѣ пѣмїтѣл реде, кѣм
шї грѣѣтѣдїле кѣ каре ел се лѣпѣтѣ. Дѣ-
хѣл револѣціей дп Франца кѣпѣтѣ арїїї
шї пѣтере prin кѣмплїтѣл Mĩgabean, їар
Наполеон дескїсе ачелїаш дѣх кале лар-
ѣѣ дп Еѣропа, дар prin реставраціа дїп
1815 револѣціа їарѣш дпчепѣ а ферѣе
тот дп Франца, пѣлѣ кѣнд ла 1830 Ка-
рол ал Х-леа фѣ алѣпгат prin ачееаш, дп
локѣл кѣрїїа венї Лѣдовік Філіп ла трон.
Ачеста прїмїнд тронѣл дїп тѣна револѣ-
ціей, преа фїреѣе кѣ о рекѣпоскѣ не а-
чееаш, дпсѣ прекѣм ѣрѣа алеасѣ, ел о
прїмї пѣшай дпкѣт ачееаш продѣче чева
вѣп, їар пе вїїторїс се сілї а о дпфѣрѣна
атѣт акасѣ дп Франца, кѣт шї дп афарѣ,
ка ел сѣ пѣ маї вісеѣе де paradize пѣтѣп-

тешї шї сѣ пѣ маї версе сѣпѣе. Фапѣа
ачеаста а лѣї Лѣдовік Філіп дпфѣрїателе
партїде нїчі одатѣ пѣї ворѣшї ерѣа шї че
ѣ маї рѣѣ, кѣ дп тѣна лор тоате арѣмеле
сѣпѣт вѣпѣ, ферѣл, каломнїа, мїпчѣна дп-
шелѣѣчѣнеа. пѣмаї ка сѣ detragѣ vaseї ре-
делїї шї гѣверѣлѣї. Дп Прѣсїа пѣ есте
аша. —

Б.

ЧЕВА ДЕСПРЕ ЛЕКТѢРЪ.

Дїп дпдемнѣл, воїнда шї 'пвѣпѣїата
зелозїтате кѣтрѣ лектѣра фолор полі-
тїче шї неполїтїче, кѣм шї а алтор кѣрѣї
релїціосе, морале шї полїтїче дп лїмѣа
дако-ромѣпѣл компѣсе шї тїпѣрїте, тоате
ацѣпѣтате кѣтрѣ о маї вѣпѣ 'пайнтаре а
пацией поастре, тот де зна шї саѣ 'пторс
prin мїпте шї кѣцет, де а фаче оаре че
вѣгѣрї де сеамѣ, маї вѣртос пентрѣ ачей
маї мѣлдї четїторї дїп класа де мїжлов,
карїї дѣпѣ кѣм ам обсерват дп тѣлцї дїп
падіа теа, аѣ рѣмас тотдезна речї шї кѣ
о пепѣсаре де пѣшїреа 'пайпте дп шїїпде,
фѣрѣ де нїчі о актївїтате, шї не 'пчетат
рѣмѣп маї ка аморцїїдї. Нѣ шїїѣ че волд
шї сімдїмѣпѣт грос поартѣ ачейа 'п лѣпѣ-
трѣ інімїї сале? Каре аплекѣѣїшї шї слѣ-
вїчїшї релїї апасѣ шї і департѣ де кѣ-
трѣ тѣпѣтѣторїѣл скоп, де а се скѣпа
одатѣ дїп летарѣл сѣѣ? Дѣмпезеѣле! тѣл-
тѣ 'пцетрїре шї апатїе заче дп рѣвѣна, воїа
шї мотїѣл кѣтрѣ десволтареа зпор оа-
менї. Пѣлѣтѣторїѣле а тоате! Нѣмаї вѣ-
пѣтатеа шї пѣтереа та поате префаче шї
десфаче рѣвѣна шї вѣпѣвоїнда лор кѣ-
трѣ тѣпѣтѣрїе. Нѣ ворѣск де попорѣл
чел сімплѣ, кареле е кѣ тотѣл дптѣпекат

ші амордіт спре дешептаре, чї тѣ min-
nez de ачеа класѣ а оменїрїї, че съ пѣ-
теде маї лѣминатѣ, прекѣт е преоцїтеа
ші лѣвѣцѣторїтеа, каре лѣ тимпѣл де а-
кѣт партеа чеа тѣлтѣ де ачасть класѣ
се цїп, пѣ се пот нїчї декѣт лѣдемпа
кѣтрѣ лектѣрѣ. Ла челелалте нацїї кон-
лѣкѣитоаре попорѣл чел маї де жос е маї
лѣдемпѣторїѣ шї маї лѣвїторїѣ де четїреа
кѣрцїлор, ва лѣкѣ шї фемеїле лор, кѣ
маї тѣлт, декѣт ла пої спр. п. шї кле-
рѣл. Лѣкѣрѣторїї де пѣтѣлт ла кѣтева
нацїї естропене не лѣчетат кѣмпѣрѣ шї че-
теск ла кѣрцї, лѣдрептѣндѣсе лѣ морал
ші економїе, крескѣндѣшї прѣнчїї лѣ фрї-
ка лѣї Дѣмнезеѣ шї лѣ адевѣрателе вїр-
тѣцї, ва лѣкѣ лѣтрѣ атѣта саѣ лѣцїт ла
лѣкѣшї лектѣра, кѣт тѣлцї дїнтрѣлшїї ла
ачеа старе аѣ венїт, кѣт шї газетеле на-
цїеї сале вѣкѣрос ле цїп шї четеск, кѣ-
рїоншї сѣнт а цїї че се лѣтѣмплѣ лѣ-
прежѣр де еї шї лѣ тоатѣ лѣтеа, агопї-
сїндѣшї ідеї деспре тѣлте обѣтѣрї, лѣ-
лѣнїтѣнд лѣтрѣ тѣте кѣ маї бѣн спорїѣ
ші леснїре, фѣкѣндѣсе пре сїне, кредїн-
чоншї шї фолосїторї статѣлѣї. Дар ла пої
ваї де пої! нїчї чеї че се пѣтеск пре сїне
лѣдрептѣторїї шї лѣмінѣторїї попорѣлѣї,
де лѣнїтѣре пѣ вреѣ се цїїе. Кѣт де пре-
цѣїтѣ фачере де вїне ар фї, акѣт де астѣ-
датѣ, ка варет преоцїтеа шї лѣвѣцѣто-
рїтеа съ се лѣндѣплече а четї фоїле челе
пѣвлїче але нацїеї сале, фѣрѣ де нїчї о
скѣдере а вѣнѣрїлор, шї дакѣ пѣ деосевї
фїеще-каре а се лѣсѣрчїна кѣ кїелтѣїала,
тотѣшї ѣнде сѣнт маї тѣлцїї преоцїї лѣ-
трѣн сат кѣ лѣвѣцѣторїїл фѣрѣ кѣт маї
нїкѣ сїмцїре де греомѣнт не зшор лѣ-
трѣн ексемпларїѣ, саѣ кѣ алт mod дїн ве-

нїтѣл вїсерїческ пентрѣ вїтеле пѣвлїк, шї
спре лѣнїтѣреа нацїеї кѣ бѣн спорїѣ прї-
чїнѣїтѣ се пот авона, ка съ пѣ рѣтѣїе
маї тѣлт лѣ вечнїкѣл съѣ лѣтѣперек. Мѣлцїї
пентрѣ ачест проект десвїновѣцїндѣсе вор
зїче, кѣ лѣплїнїреа даторїнцелор дїн дїре-
гѣторїе шї але алтор лѣкѣрѣрї економїче
дела каре атѣрпѣ есїстенѣа лор ле лѣ-
педекѣ лѣдемпареа шї воїа кѣтрѣ лектѣ-
рѣ. Ла ачесте рефлектез, кѣ тѣте депрїн-
дерїле аѣ тимпѣл шї ѳреме лор, кѣ шї еѣ
лѣсѣшї лѣтрѣ тоате ачестеа лѣмпрецїѣ-
рѣрї тѣ флѣ шї ам фост, не авѣнд алт
mod де траїл вїедїї, шї пѣлѣ лѣ ачест
мінѣт тѣ флѣ, шї тотѣш чїтїтѣл пѣ а-
дѣсе економїеї нїчї о скѣдере, чї тоате аѣ
авѣт времеа лор. Алцїї їарѣшї зїк, кѣ
неадѣпареа лѣ цїїнѣде, шї не прїчепере
кѣвїнтелор ценїоасе лѣтокмїте шї афлате
кѣ адерїтеа мїнцїї, лї адѣк кѣтрѣ о лѣ-
нїетрїре шї кѣтрѣ о апатїе дела лектѣрѣ.
Лѣсѣ шї ачасть пѣрѣтѣ плеагѣ де де-
сперацїе лесне се поате вїндека. Кѣт шї
лѣ че mod? респѣнд: кѣ адеаса шї кѣ
лѣтїнса чїтїре, маї вѣртос лѣ оареле де
лѣнїтѣеа амїазеї, кѣнд маї тѣлт се фїе
отѣл сѣпрїнс кѣ обѣтѣрїле шї матерїїле
челе маї аневое ла лѣнцелес, кѣт сѣнт
цїїнцелеле маї лѣналте, їар лѣ тимпѣл дѣпѣ
амїазѣзї, алецїцї матерїї де лѣвѣцѣтѣрѣ
каре сѣнт маї лесне де лѣнцелес, прекѣт
їсторїїле, анекдотеле, вѣкѣцїї зторїстїче
ші алте лѣвеселїтоаре лѣкѣрѣрї; кѣ атѣнчї
дѣпѣ прѣнѣз фїїнд, аворѣл пѣтретѣнтѣлѣї
кѣ патѣрала са лѣкѣраре, крїерїї шї мїптеа
отѣлѣї маї тотѣдѣна о овосеїде, шї аша
продѣче остенїреа дѣхѣлѣї.

Алт мїжлок: де аї четїт астѣзї врежл
артїкѣл че пѣ лѣї лѣнцелес деплїн, маї че-

*)

тецел одатъ, ши де пз л'аї днделес нїчї атънчї, ласъ'л ши четече алчева че днделецї, апої тъне дїмїнеада кнд ещї маї аїмпеде ши маї дештептат ла мїнте, те ашвзъ де днделесъл артїкъл кз взоъ лъаре а мїнте, атънчї те веї днкредїнда, кз де пз деплїн, тотъши маї тълт декът дн зїоа трекутъ аї прїченът дїнтрънса. Дар деакъ вреї ши маї деплїн ачел артїкъл ал днделеце, ласъ'л ши маї днтръ днделъогат тїмн, депрїндете днтръ лектъра алтор матерїї де днвзъдътъръ, дїн зї дн зї фькндъсте маї дештепт ши маї перфект, тжрзїъ ла жътътате саъ ла зп ан репетїндъдї трекутеле ши четїтеле фої, веї ведеа ши те веї днкреде де днделецереа лор кжт аї пъшїт. Спре адеверїреа ачестора мїам лзат пе мїне днсъмї де пїлдъ. Къ четїторїз фїнд фоїлор дн кърцере де шепте анї, гътънд кз лектъра матерїїле челе проаспете, тотдезна репетеск челе веки дїн анї трекуцї, ши че атънчї мї саъ пърът греъ ла днделес, акъм пзмаї кз тречереа ле кзпрїнд ши днделес*); кз аша сїргзїндъ ши депрїндере поате ажънче фїенде-кареле ла о пе крезътъ деплїнїре ши перфекцїе. Нїменеа пз саъ пъскът днвзъдат, саъ дїн непорочїре пз тодї ам авът окаяа а черчета щїїнделе челе марї, днсъ сїїнцда ши непрецетата сїргзїндъкз ажторїзл челзї а тот пзтернїк ла тълт ноте ажънче. Омъл е фькът, ка тотдезна съ пъшаскъ дн кълтъръ трептат. Еъ ла

днченът орї че артїкъл де ржнд дн четем къте де треї патръ ши маї де тълте орї, тотъши пз'л днделецеам, дар акъм одатъ, де доаъ орї, дн кзпрїнд ши л днделер. Пентръ маї взо днделес ал фоїлор пзълїче вїне есте а четї ши алте кърцї ромънецїї тїпърїте каре аъ ешїт ши ворешї. Че се агїнче де днделесъл кзвїнте-лор поъ каре акъм се фъзреск ши се ворфъзрї дн лїтература ромънеаскъ, ам арътат пзвїкълзї четїторїз а класеї де мїжлок днкъ ла апл 1842 съв Nr. 39 а фоїї пентръ мїнте шчл, кз че mod с'ар пзтеа ажъта; а маї репетї ачеле мїжлоаче гжндеск кз е де прїсос.*) Нз пот тьгъдзї ши ачеса, кз ла днделецереа зпор овцетърї де днвзъдътъръ ши щїїнде днаате, се чере а маї авеа ши конверсацїе кз персоане де ачелеа, че кзпрїнд аша пласъ де щїїндъ, чї посїдїа локълзї ши чїркътщандїїле пз сжнт ла тодї асеменеа, тотъши кз енерцїоаса днделетнїчїре ши кз некърмата стързїндъ ла лектъръ пзтем ажънче департе.

Мълт ар нотеа адъче пре преодї ши днвзъдъторї ла дндемпъл кътръ лектъръ, ши чеї деапроане маї марїї лор, прекъм сжнт: протопопїї ши дїректорїї, че аъ маре їнкърцере дн тревїле лор, фькндъгле днтревърї, че ор четїт? ши афаръ де часърїле че сжнт хотържте спре дн-

*) Фоарте вїне ар фї, деакъ тоате фоїле челе венїте ла тжлъ дїн време дн време леам пъстра, ши кз сфжршїтзл аплзїї леам лега тоате дъпъ пзтъръл лор днтръ о карте, дар пз кжм ам възът ла тълдїї лъсате де прадъ.

*) Вокавъларїзл мїеъ манъскрїс дн каре пе сжзрт се кзпрїнде тълтъчїреа тълтор кзвїнте дн фоїї фъзрїте, ши дн алте кърцїї ромънецїї, пентръ маї взоа дндемпаре ши вое кътръ лектъра gazeteї ши а фоїеї пентръ мїнте ш. а. дн щїркълзл мїеъ тълтор вървацїї зеложїї де щїїнде днкжт ам пзтът л'ам дншпъртънїт.

plănireа кіетърїи ши а алтор лѣкрѣрі кас-
ніче ши фамиліаре, маї фѣкѣтѣшаѣ дп че-
ва квошїнде кѣ оаре-каре обжетѣрі де
дпвѣдѣтѣрі релїціоасе, морале ши полі-
тіче? Агонїсїтѣшаѣ кѣте врео шїїнцѣ фо-
лосїтоаре дїн продѣктѣріале літерале але
тїмпѣлѣї де акѣм? ши че жѣдекѣ деспре
дѣнселеле? Ба дпкѣ DD. протопопї пот
кѣ deadїнсел а дпдемпа не фїенде-каре
преот, саѣ де сѣнт маї тѣлїцї дптрѣн сат,
прекѣм ам спѣс маї сѣс, пентрѣ шшѣра-
реа кіелтѣелїї, ла газетеле націей сале, дп-
трѣ зна сѣ се препѣтере, дїн каре тѣлт
апої се пот дптрѣ десволтареа ши лѣмі-
нареа дѣхлѣї ши а моралѣлѣї прекѣм пе
сіне аша ши пе попоренїї сѣї ажѣта.

Ачесте ши алте маї тѣлте дптревзїн-
дѣнд маї тарїї клерѣлѣї, тѣртѣріесек кѣ
тот адеверѣл, кѣї вор адѣче ла оаре че
дпдемпа ши рѣвпѣ кѣтрѣ кѣвїнчоаса ле-
кѣтѣрѣ.

Че се атїнцѣ маї департе, ка кѣ маї
взп спорїѣ се пѣшаскѣ орї чїне ла лектѣ-
ра фолосїтоаре, четѣаскѣ артїкѣлѣл D. Ре-
дактор ал фолор ромѣленцїї тїпѣрїт ла
апѣл 1839 сѣв Nr. 1, 2 ши 4 а фолей пен-
трѣ мїнте ш. а. кѣ тїтѣла пѣмїт: „Лектѣ-
ра знїї от тїпѣр“ ш. а., кареле де'л ва
четї кѣ лѣаре амїнте тѣлт дїптрѣнсел се
ва фолосї.

Ачесте скѣрте дпсетпѣрїї оаре кѣм де
тѣлт ла ініма ши кѣцетѣл тѣѣ леам авѣт,
дорїнд але дескоперїї коппаціоналішїлор дп-
трѣ кѣт ам пѣтѣт кѣ сіпчерїтате прїш фолле
поастре націоанале пентрѣ тодї ачеїа, карїї
пофтеск кѣ кѣцет кѣрат дпайнтареа кѣтрѣ
лѣмінаре ши ферїчїре прекѣм а са ши а
попорѣлѣї сѣѣ. Торакѣл мїк, 1844.

Cimeon Opresan, пар. ши л. d.

ВОКАБЪЛАР ДЕ ВОРВЕЛЕ ЧЕ СЕ ПАР НЪОЪ ДН ПРОФЕЦИЛЕ ЛЪИ DANTE.

(Ѣрмаре.)

D.

Dauritu, dăruit, саѣ dăurat. Дела
deaurare саѣ deaurire, dăurare, dăurire,
dăurit; кѣ тотѣл де аѣр. Deosebireа дп-
тре аѣрїт ши dăurit есте кѣ аѣрїт ва сѣ
зїкѣ полеїт кѣ аѣр ши dăurit ка ши кѣнд
ар фї кѣ тотѣл де аѣр. О ікоанѣ аѣрїтѣ;
razеле dăurїте алле соарелѣї.

Declaraire, саѣ dechiarare, деклараре,
саѣ deklarare. Дела clarus саѣ klar, klı-
pede, кѣрат, лѣмінат. А деклара саѣ а де-
клара ва сѣ зїкѣ а фаче клар, а да дп vede-
ре, а фаче кѣноскѣт.

Decorare, dekorare. Дпподовїре, дп-
фрѣтѣседаре. Де ачі вїп ворвеле декор,
декораціе, декоратѣрѣ.

Deluminare, delăminare. Анпрїндере,
dare де лѣмінѣ. Дїфферїнда дптре лѣмі-
наре ши delăminare есте, кѣ лѣмінаре ва сѣ
зїкѣ а лѣміна зн лѣкрѣ дптѣнекос, соареле
лѣмінеазѣ пѣтѣптѣл; iar delăminare ва
сѣ зїкѣ а лѣміна зн лѣкрѣ че ши ел'тпсшїї
дѣ лѣмінѣ: Соареле дпшї delăмінѣ razеле.
Соареле не delăмінеазѣ, лѣна ши планецїї;
а delăміна саѣ а анпрїнде о канделѣ.

Demicreatu, demicreat. Дела креаре
саѣ кроїре. Креат, кроїт, ьрїт не жѣтѣ-
тате; сѣвткреат, дптрекреат, дптре фїїндѣ
ши нїмїка.

Demiscolu, demiscolă. Жѣтѣтате де
секол, саѣ де веак.

Degradare, depradare. Дела праѣтѣ,
прѣдаре, деупрѣдаре; жѣфѣїре.

Demagogu, demagog. Ворѣѣ грѣчѣаскѣ
че дпсетпѣазѣ кондѣкѣтор ал пополѣлѣї,

ші каре акѣм, аре дѣделесѣла де кап ал
тѣней дѣперекіері попѣларе; ва съ зикъ а
чела че се префаче а спрѣжіні интересрїле
пополѣлѣ ка съї къщїце драгостеа шї
трѣгѣндѣл дѣ партеа са, съл стѣпѣнеа-
скъ пе зрѣтъ. — Се маї зїче десѣре ачела
каре дїне кѣ пополѣл шї аре ва кап фоарте
есалѣат.

Desonorantu, desonorant. Десчїнстї-
тор, лѣкрѣ че адѣче печїнсте, рѣшїне.

Devenire, devenire. Дела венїре, ав-
венїре, ревенїре, сѣввенїре, провенїре, пре-
венїре, евенїре, дѣвенїре, дѣвендїе, кон-
венїре саѣ кѣвенїре, конвендїе, прїнвенїре,
девенїре. Ворѣва devenire пѣпѣ акѣм се
дѣплїнеа кѣ ворѣва фоарте материалъ а се
фаче. Кѣнд ромѣнїї вор devenї oamenї дѣ-
делегѣторї нѣ ва съ зикъ кѣ се вор фаче,
чї вор пѣшї дела дѣтѣнерїк ла лѣтїнѣ.
Фачереа есте о лѣкраре а тѣїмїлор шї ве-
нїреа есте о мїшкаре, о пѣшїре, о дѣпїн-
таре дела рѣѣ спре вїне саѣ дела вїне спре
рѣѣ. Рафаел, Мїхаїл-Анѣел прїн стѣрѣре
аѣ devenїт нїще маї артїщї саѣ маестрїї,
їар нѣ с'аѣ фѣкѣт; Романїї прїн молїчїѣне
шї пѣрѣсїреа костѣтелор антїче аѣ devenїт
ромѣнїї, їар нѣ с'аѣ фѣкѣт,

Dignu саѣ demnu, dїgnѣ саѣ demnѣ.
гн. латїнещї, дѣпѣ idїома ромѣнѣ се скїм-
ѣѣ дѣ мн, прекѣм signum, semѣ; cognat-
us, кѣмпат; прїн зрѣаре дела dїgnus, demnѣ,
demnitate, ар венї шї маї аналог шї маї
дѣлче не idїома поастрѣ, че нѣ аре нїчї де-
кѣм ворѣе кѣ лїтерїле гн. — Dїgnѣ саѣ
demnѣ ва съ зикъ, вреднїк, кѣнд аре дѣпѣ
сїне де рецїмѣ зп ѣпетїв, ва съ зикъ чел
че мерїтъ зп лѣкрѣ: demnѣ де лѣздѣ, де
стїмѣ, де дѣкредере, де скѣрѣѣ, де педѣа-
мѣѣ. Кѣнд е абсолѣт, дѣсемнеазѣ чїнстїт,

харнїк, актїв: от вреднїк саѣ demnѣ; маї
дѣсемнеазѣ тѣкѣ, кѣнд е абсолѣт, шї по-
вїл, север, грѣѣ: аре нїще пѣртѣрї demne
саѣ вреднїче; стѣ demnѣ саѣ вреднїк.

Discordie, discordie. Дела коарѣт.
Десѣнїре, вражѣѣ, пѣдѣвоїалъ, дѣпротїѣѣ
де ворѣва concordie.

Desbinare, desbinare. Дела вїнаре,
дѣвїнаре, комвїнаре, десвїнаре, шї, дѣпѣ
ѣерѣл попѣлар, скїмѣнд не вѣнѣг, ка ла
вїне, гїне, десгїнаре.

Disperatie, disperacie. Дела спераре,
пѣдѣждїре; деспѣдежде.

Divin, divin. Дела (dїos) deus, deu, ка-
ре пе зрѣтъ с'а зїе Dѣmnezeѣ, маї тот зпа
кѣ коконѣ-зеѣ шї кѣ Monsieur le Dieu. Di-
vin дѣпѣ ѣерѣл попѣлар корреспѣнде кѣ
ворѣва dѣmnezeesk саѣ коконѣеesk, dѣmne-
zeesk есте ка шї кѣнд с'ар зїче дѣ грече-
ще *κύριος-θεός*.

Doliu, doliѣ Дела dolere, саѣ дѣрере.
Дор, дѣтрїстаре таре, жале, вешмїнте де
жале: поартѣ doliѣ, поартѣ negre.

Doma. Дела dōμα аккоперїш. Фапѣѣ
де архїтектѣрѣ дѣ формѣ де о кѣпѣ кѣ
гѣра дѣ жос, шї каре аккопере о zїдїре.
Болѣтѣ, кѣполѣ.

Durata, dѣратѣ. Дела durare, аспїре,
дѣпїетрїре, дѣтѣрїре, дѣвїнїре, трѣїнїчїе.
— Спацїл де време кѣт есте таре саѣ
дѣвїнеѣе зп лѣкрѣ: дѣрата лѣмеї; вїаѣа о-
мѣлѣ е де о скѣртѣ дѣратѣ.

Duru, dѣр. Рѣдѣчїна верѣлѣлї дѣраре
де знде вїне дѣдѣраре; нѣ те дѣдѣра, адї-
кѣ нѣ те аспї, нѣ те дѣтѣрї: Дѣр, ва съ
зикъ таре, аспрѣ. § Мѣма дѣрѣ, термїн
де Анатом: мемѣрана таре шї деасѣ че
дѣвѣлѣше креерїї.

E.

Edificiu, edifičič. Дела фечере. Zidire, се дптревзіндеазъ ворвнд деспре темплэри, палате ши алте zidiri mari: фрзмос, маре edifičič. § Фиграт се дптревзіндеазъ ла фаптеле че се фак prin конкърсва ши стърпуреа а маї тълтор рьвпъторі: edifičičл крещинътъдѣеї, edifičičл соціал.

Eloquentia, elokvinct. Арта, талантл де а ворви, де а мишка inimile, де а конвинце.

Emulu, емл. Чел че се дптрече кь алтл, конкърент, ривал ла о фаптъ лъдатъ. De aci vine vorba емлацие.

Escesu, есчес Дела sedere, де знде vine пърчедере, пречедере, прочедере, прочес, прочедъръ, ши prin зрмаре есчедере, есчес. Пърчедере саъ тречере афаръ din хотар, ковършире. Сгърченіа есте зп есчес ал економіеї. § Десфъръ, ковършири дп патимі: есчесъріле жьнециї гръбеск вътрънециле.

Esiliu, есіліѣ. Депъртаре din царъ, десцъраре, еспатріаре, сьргівніе. § Фиграт: пьмднтл пентрѣ om есте зп лок де есіліѣ, віаца е зп timp de есіліѣ.

Exprimare, еспримаре саъ еспримере. Дп примітива семніфикаціе дпсемнеазъ а стоарче тьстл, zeama саъ есенція зпві лъкръ. — Трекнд din материал дп идеал ва съ зикъ а скоате афаръ есенція зпві ideї, зпві кьдетьри, зпві сінтїмент; ва съ зикъ а ши спъне кьдетареа, а ши дпфьдїша идея: дши еспримъ сінтїментеле prin семне; дши еспримъ дьререа prin лакръме; окїї съї еспримъ рекьнощїнда.

Eternu, етернѣ. Фъръ дпченпът ши фъръ сфършїт, вечїнік.

Evenimentu, evenimentѣ. Дела venire; лъкръ че vine din афаръ фъръ весте, лъкръ че vine цесте noi, дптъмпларе.

(Ва зрма.)

ЩІРІ ЛІТЕРАРЕ.

Дп зімеле ачестеа не кьзъръ дп тьпъ 6 пьмерї din

Повъдзїторїл сьпътъдїї ши а економіеї

Фіе periodicъ пентрѣ попоръл ромънеск сьпт redacția

Dr. K. Върнав дп Іашї.

Ньтърл I. are data din 1. Martie a. k. 1844 ши се паре кь есе de дѣв орї пе лъпъ, прекъм се дпщїндасе маї din време.

Бькьрія сфлетлзї че о сїмдїм орї кьнд пі се фаче щїре де пащереа зпві поъ жьрнал. не vine ши астъдатъ din партеа фракціор Молдовенї кь атът маї вїе, кь кьт дпченем а не конвинце тот маї тълт, кь Длор аъ хотърънт а інтра не калеа прогреслзї дп тоате ратърїле де щїноцъ ши кьлтърт ши кь ерхдїці Молдавїеї дши дпчкаркь кондеїеле дп фелїзри де кїпъри. Ної дптрепіндерїї Домпелзї Dr. K. Върнав гратълъп атът маї тълт, кь кьт се сїмте дптре аї пощриї тревкїнда зпві жьрнал медїк ши економїк атът де подълар пре кьт есте Повъдзїторїл сьпътъдїї ши а економіеї. Ам фї дорїт преа тълт, ка съ пьвлїкьт ши прецъл лъвдателзї жьрналѣ, пе каре дпсъ дп фьрптеї пъл възьрпът.

Red.

Ла діверсія Длві Іосіф Романов дп
Взкзрещї се афлз де възаре :

Архіва ромъпеаскъ,
сзпт редакция D. Dr. M. Когълнїчанъ,
тїпърїтъ ла 1841 ла Іашї.

Л е к с і к о п

ромъпеск, латїпеск, зпгзреск шї петдеск,
каре де маї тълдї азторї с'ащ лзкрат дп
кзрсзла де треїзечї шї маї тълдї де ані,
тїпърїтъ ла Бзда, 1825.

С а т і р е

шї алте поетїче компзнерї де прїнцзла Ан-
тіох Кантемїр tradzсе дїп рзсеце де А.
Донїч шї К. Негрзцї. Іашї ла кантора
фоїей сътещї 1844.

Пентрз ка пзвлїкзл пострз съ кзпоа-
екъ картеа ачаеста шї съ о щїе прецзї дз-
пъ кзвїицзъ, пої вом ретїпърї ачі песте
пзцїп віеада лзї Антиох Кантемїр шї апої
вом пофті пе орї каре ромъп, ка съшї къ-
щїце сатїреле ачелзїаш, пентрз-къ пої
съптем адзлк копвїишї, къ пої тодї авем
озреш - каре тревзїицзъ де сатїре, фзръ.
каре пентрз тзлте воале де але поастре
сзлетешї пз е алт мїжлок де вїндекаре.

Ред.

КЪНТЕК ПОПЪЛАР

(дїп времеа лзї Мїхаї-Вїтеазъ.)

Іерї, о фете, ла амїаз,
Ка зп пор де вїжелїе,
А плекат ла вьтлїе
Домнзла цзреї чел вїтеаз.

Ел че маї адеcea таче,
Астздатъ се жзра,
Къ възтзрзл ва зьзра
Песте праде че ва фаче,

Ел а зїс ла кзпїтанї:
„Ландзл врадеце не страпце,
Шї апар ромънзл пльнцз
„Ла пїчоаре де тїранї!“

„Астззї, фразїлор, е време,
Жзгзл пострз съ здровїм,
Сащ къ тодїї съ тзрїм:
Ох! азгзчї пз вом маї цете!“

Ел а зїс, шї оастеа їаръ
А респзпс: „съ вїрзїм,
Орї дп лзїтз съ тзрїм,
Къ е аспръ віада 'п фзаръ!“

Дар къ дзбззл, фраце фете,
А плекат Анаї ал межъ,
Шї къ дорзл чел маї грежъ,
Еж їам зїс: съ мерцї, вьзете!

Асфел мерсе ел воїое,
Къ ромънзл че се вате;
Дар вої п'адї въззт, сврате,
Кзп ера ел де фзрмос!

Ох! възтзрї, че не кзмпїе
Прада воастръ кззтацї,
Пе връжтамшї съ сфзїиадї,
Мерцедї вої къ въззрїе!

Длїсъ, фетелор, венїдї
Съ рзгзт пе Дзтнеззжъ
Де дрзгзцїї че дорїдї,
Де Анаї дрзгзцзла межъ!

Взкзрещї.

Болїнтїчанъ.